

onder mensen die het in de traditionele kerken niet konden vinden. Verschillende godsdienstige groepen sloegen de handen ineen: de Doopsgezinden, Remonstranten, vrijzinnige Hervormden en dito Lutheranen vormden met de V.C.J.C. een 'Federatie voor vrijzinnige Religie Linker-Maasoever'. Deze bouwde aan de Jagerslaan een gezamenlijke kerkruimte, waaraan op voorstel van ds. S. H. N. Gorter de naam werd gegeven: 'Het Nieuwe Verbond'. Al eerder verzamelde de geloofsgemeenschap, die daar samenkam, zich in het Zuider Volkshuis en in het 'Jagershuis'. Van deze 'Vrije Gemeente' werd, op initiatief van dr. C. Hooykaas, dr. Mankes-Zernike in 1921 de voorgangster. Zij heeft er een sterk stempel op gezet door haar krachtige persoonlijkheid en besliste overtuiging. Met haar markante, hoge stem kon zij anderen bezielend aanvuren.

Voordien was zij in Amsterdam gepromoveerd bij professor Groenewegen op een dissertatie over 'Historisch-materialistische en sociaal-democratische ethiek' (1918). Hierin deed zij een poging met de ethische grondbeginselen van haar leermeester en vriend professor De Bussy de marxistische moraalgeschriften van Kautsky, Herman Gorter, Woltmann e.a. te kritiseren. Niet alleen gewetensvragen hielden haar echter bezig; ook voor de kunst had zij grote voorliefde. Zo voelde zij als jonge vrouw zich aangetrokken door Hélène Swarth, van wie zij onder het beslag kwam. Deze maakte haar later op Rainer Maria Rilke opmerkzaam. In Rotterdam hield dr. Mankes lezingen over Rilke voor de Volksuniversiteit en in de Kunstkring. Zij schreef over hem en vertaalde verscheidene van zijn gedichten. De innerlijke bewogenheid en gloed in het gevoel, door strenge vorm beheerst, trokken haar aan.

Zo zorgde zij dat in het kerkgebouw aan de Jagerslaan gebrandschilderde vensters werden aangebracht van de Rotterdamse kunstenaar A. Derkzen van Angeren, die aan de Groenezoom een tijdlang haar buurman was. Ook ging zij met gemeenteleden schilderijen zien in 'Boymans' en andere musea, liet zij leken spelen door hen opvoeren (b.v. 'Thomas More' van Henriette Roland Holst en 'Nathan der Weise' van Lessing) en richtte zij een zangkoor op.

In de tweede wereldoorlog kwamen velen naar haar luisteren, om nieuwe veerkracht op te doen. In 1940 leek het bombardement op Rotterdam-Rechtermaas haar eerst een gebeuren op enige afstand. Maar de volgende dag stond zij in 'Het Nieuwe Verbond',